

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

13 päivänä joulukuuta 2018*

Muutoksenhaku – Vahingonkorvauskanne – SEUT 340 artiklan toinen kohta –
Oikeudenkäynnin kohtuuton kesto kahden asian käsittelyssä unionin yleisessä tuomioistuimessa –
Vahingon, jonka valittajat väittävät kärsineensä, korvaaminen – Aineellinen vahinko –
Pankkitakauskulut – Syy-yhteys – Viivästyskorkeo – Aineeton vahinko

Yhdistetyissä asioissa C-138/17 P ja C-146/17 P,

joissa on kyse kahdesta Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklan nojalla tehdystä
valituksesta, jotka on jätetty 17.3. ja 22.3.2017,

Euroopan unioni, jota edustaa Euroopan unionin tuomioistuin, asiamiehinään J. Inghelram ja
Á. M. Almendros Manzano (C-138/17 P),

valittajana,

ja joissa muina osapuolina ovat

Gascogne Sack Deutschland GmbH, aiemmin Sachsa Verpackung GmbH, kotipaikka Wieda (Saksa),
ja

Gascogne SA, kotipaikka Saint-Paul-lès-Dax (Ranska),

edustajinaan F. Puel ja E. Durand, avocats,

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

Euroopan komissio, asiamiehinään C. Urraca Caviedes, S. Noë ja F. Erlbacher,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

ja

Gascogne Sack Deutschland GmbH, kotipaikka Wieda, ja

Gascogne SA, kotipaikka Saint-Paul-lès-Dax,

edustajinaan F. Puel ja E. Durand, avocats (C-146/17 P),

valittajina,

ja joissa muina osapuolina ovat

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Euroopan unioni, jota edustaa Euroopan unionin tuomioistuin, asiamiehinnään J. Inghelram ja Á. M. Almendros Manzano,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Euroopan komissio,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: varapresidentti R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), joka hoitaa ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit J.-C. Bonichot, E. Regan, C. G. Fernlund ja S. Rodin,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.7.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Yhtäältä Euroopan unioni ja toisaalta Gascogne Sack Deutschland GmbH ja Gascogne SA vaativat valituksillaan unionin tuomioistuinta kumoamaan osittain unionin yleisen tuomioistuimen 10.1.2017 antaman tuomion Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne v. Euroopan unioni (T-577/14, jäljempänä valituksenalainen tuomio; EU:T:2017:1), jolla unionin yleinen tuomioistuin velvoitti Euroopan unionin maksamaan Gascognelle 47 064,33 euron suuruisen korvauksen aineellisesta vahingosta, joka tälle yhtiölle oli aiheutunut siitä, että 16.11.2011 annettuun tuomioon Groupe Gascogne v. komissio (T-72/06, ei julkaistu, EU:T:2011:671) ja 16.11.2011 annettuun tuomioon Sachsa Verpackung v. komissio (T-79/06, ei julkaistu, EU:T:2011:674) johtaneissa asioissa (jäljempänä yhdessä asiat T-72/06 ja T-79/06) oikeudenkäynnin kohtuullinen kesto ylittyi, sekä Gascogne Sack Deutschlandille 5 000 euron suuruisen korvauksen ja Gascognelle 5 000 euron suuruisen korvauksen aineettomasta vahingosta, joka näille yrityksille oli aiheutunut tästä ylityksestä, ja hylkäsi kanteen muilta osin.

Asioiden taustat

- 2 Sachsa Verpackung GmbH, nykyinen Gascogne Sack Deutschland, ja Groupe Gascogne SA, nykyinen Gascogne, nostivat kumpikin unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 23.2.2006 jättämillään kannekirjelmillä kanteet [SEUT 101] artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/F/38.354 – Teollisuussäkit) 30.11.2005 tehdystä komission päätöksestä K(2005) 4634 (jäljempänä päätös K(2005) 4634). Kannekirjelmissään ne lähinnä vaativat unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan tämän päätöksen niitä koskevilta osin tai toissijaisesti alentamaan niille määrätyn sakon määrää.
- 3 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi nämä kanteet 16.11.2011 antamallaan tuomiolla Groupe Gascogne v. komissio (T-72/06, ei julkaistu, EU:T:2011:671) ja 16.11.2011 antamallaan tuomiolla Sachsa Verpackung v. komissio (T-79/06, ei julkaistu, EU:T:2011:674).

- 4 Gascogne Sack Deutschland ja Groupe Gascogne hakivat 27.1.2012 jättämillään valituskirjelmillä muutosta 16.11.2011 annettuun tuomioon Groupe Gascogne v. komissio (T-72/06, ei julkaistu, EU:T:2011:671) ja 16.11.2011 annettuun tuomioon Sachsa Verpackung v. komissio (T-79/06, ei julkaistu, EU:T:2011:674).
- 5 Unionin tuomioistuin hylkäsi nämä valitukset 26.11.2013 antamallaan tuomiolla Gascogne Sack Deutschland v. komissio (C-40/12 P, EU:C:2013:768) ja 26.11.2013 antamallaan tuomiolla Groupe Gascogne v. komissio (C-58/12 P, EU:C:2013:770).

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 6 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne nostivat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 4.8.2014 jättämällään kannekirjelmällä SEUT 268 artiklan nojalla Euroopan unionia, jota edustaa Euroopan unionin tuomioistuin, vastaan kanteen, jossa ne vaativat korvausta vahingosta, jonka kyseiset yhtiöt katsoivat kärsineensä oikeudenkäynnin kohtuuttomasta kestosta unionin yleisessä tuomioistuimessa asioissa T-72/06 ja T-79/06.
- 7 Unionin yleinen tuomioistuin ratkaisi asian valituksenalaisella tuomiolla seuraavasti:
  - ”1) Euroopan unioni, jota edustaa Euroopan unionin tuomioistuin, veloitetaan maksamaan Gascognelle 47 064,33 euron suuruinen korvaus aineellisesta vahingosta, joka tälle yhtiölle on aiheutunut siitä, että [asioissa T-72/06 ja T-79/06] oikeudenkäynnin kohtuullinen kesto ylittyi. Korvaukseen on lisättävä hyvityskorot, jotka lasketaan 4.8.2014 lukien tämän tuomion julistamiseen asti ja Eurostatin (Euroopan unionin tilastotoimiston) siinä jäsenvaltiossa, johon tämä yritys on sijoittautunut, kyseisellä aikavälillä toteaman vuotuisen inflaatioprosentin mukaisesti.
  - 2) [Euroopan unioni], jota edustaa Euroopan unionin tuomioistuin, veloitetaan maksamaan Gascogne Sack Deutschland 5 000 euron korvaus ja Gascognelle 5 000 euron korvaus aineettomasta vahingosta, joka näille yrityksille on aiheutunut siitä, että oikeudenkäynnin kohtuullinen kesto ylittyi asioissa T-72/06 ja T-79/06.
  - 3) Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin korvauksiin lisätään viivästyskorot, jotka lasketaan tämän tuomion julistamisesta siihen asti, kunnes korvaus on kokonaan maksettu, sen korkokannan mukaisesti, jonka määrä vastaa Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioihinsa soveltamaa korkokantaa korotettuna kahdella prosenttiyksiköllä.
  - 4) Kanne hylätään muilta osin.
  - 5) [Euroopan unioni], jota edustaa Euroopan unionin tuomioistuin, vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan Gascogne Sack Deutschlandille ja Gascognelle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, siltä osin kuin ne liittyvät oikeudenkäyntiväitteeseen, josta annettiin 2.2.2015 määräys Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne v. Euroopan unioni (T-577/14, ei julkaistu, EU:T:2015:80).
  - 6) Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne sekä [Euroopan unioni], jota edustaa Euroopan unionin tuomioistuin, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, jotka liittyvät tähän tuomioon johtaneeseen kanteeseen.
  - 7) Euroopan komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.”

Asianosaisten ja muiden osapuolten vaatimukset

- 8 Euroopan unioni vaatii valituksessaan asiassa C-138/17 P, että unionin tuomioistuin
  - kumoaa valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 kohdan
  - hylkää perusteettomana Gascogne Sack Deutschlandin ja Gascognen ensimmäisessä oikeusasteessa esittämän 187 571 euron suuruisen vahingonkorvausvaatimuksen tappioista, joiden väitetään aiheutuneen siitä, että pankkitakauksesta on ollut maksettava lisämaksuja pitemmältä ajalta kuin olisi ollut kohtuullista, ja
  - velvoittaa Gascogne Sack Deutschlandin ja Gascognen korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 9 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne vaativat, että unionin tuomioistuin
  - hylkää valituksen ja
  - velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 10 Euroopan komissio vaatii unionin tuomioistuinta hyväksymään valituksen kaikilta osiltaan.
- 11 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne vaativat valituksessaan asiassa C-146/17 P, että unionin tuomioistuin
  - kumoaa valituksenalaisen tuomion osittain
  - antaa täyden harkintavaltansa nojalla lopullisen ratkaisun valittajille aiheutuneiden aineellisten ja aineettomien vahinkojen johdosta maksettavista taloudellisista korvauksista, kuten ne ovat vaatineet ensimmäisessä oikeusasteessa, ja
  - velvoittaa Euroopan unionin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 12 Euroopan unioni vaatii, että unionin tuomioistuin
  - hylkää valituksen osittain tehottomana ja osittain perusteettomana ja joka tapauksessa perusteettomana
  - velvoittaa valittajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 13 Ensimmäisen jaoston puheenjohtajan 17.4.2018 tekemällä päätöksellä asiat C-138/17 P ja C-146/17 P yhdistettiin ratkaisuehdotuksen ja tuomion antamista varten.

Valitusten tarkastelu

- 14 Euroopan unioni esittää asiassa C-138/17 P tekemänsä valituksen tueksi kolme valitusperustetta.
- 15 Valitus asiassa C-146/17 P nojautuu seitsemään valitusperusteeseen.

Asiassa C-138/17 P esitetty ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

- 16 Euroopan unioni valittajana asiassa C-138/17 P väittää ensimmäisessä valitusperusteessaan, että kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että asioissa T-72/06 ja T-79/06 käydyn oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylittymisen ja niiden tappioiden, joita Gascognelle on aiheutunut siitä, että pankkitakauksesta aiheutuvia kuluja on jouduttu maksamaan tämän ylityksen ajalta, välillä on riittävän suora syy-yhteys, se teki oikeudellisen virheen tulkitessaan syy-yhteyden käsitettä.
- 17 Euroopan unioni katsoo erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on nojautunut virheelliseen oletamaan, jonka mukaan päätös hankkia pankkitakaus tehdään yhtenä ainoana ajankohtana eli hetkellä, jolloin ”alkuperäinen päätös” tämän takauksen hankkimisesta tehdään. Koska sakon maksamista koskeva velvollisuus oli olemassa koko unionin tuomioistuimissa käytävän menettelyn ajan ja vieläpä yli tämän ajanjakson, koska sakkoa ei ollut kumottu, ensimmäisessä oikeusasteessa kantajina olleilla oli mahdollisuus maksaa sakko ja siis täyttää niillä tältä osin oleva velvollisuus. Koska valittajilla oli mahdollisuus maksaa sakko milloin hyvänsä, niiden itse tekemä valinta korvata tämä maksaminen pankkitakauksella oli jatkuva valinta, jonka ne tekivät koko menettelyn ajan. Pankkitakauksesta aiheutuvien kulujen maksamisen pääasiallinen syy on siis lähtöisin niiden omasta päätöksestä olla maksamatta sakkoa ja korvata tämä maksu pankkitakauksella, eikä se johdu oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylittymisestä.
- 18 Komissio yhtyy Euroopan unionin esittämiin argumentteihin.
- 19 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne valittajina asiassa C-138/17 P katsovat yhtäältä, että unionin yleinen tuomioistuin jätti perustellusti soveltamatta käsiteltävässä asiassa muun muassa 21.4.2005 annetusta tuomiosta Holcim (Deutschland) v. komissio (T-28/03, EU:T:2005:139, 121–123 kohta) ja 12.12.2007 annetusta määräyksestä, Atlantic Container Line ym. v. komissio (T-113/04, ei julkaistu, EU:T:2007:377, 39 ja 40 kohta) johtuvaa oikeuskäytäntöä, koska käsiteltävän asian tosiseikat poikkeavat merkittävästi mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetuissa asioissa todetuista tosiseikoista, kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 121 kohdassa, ja toisaalta, että kyseisessä tuomiossa esitettiin oikeudellisesti riittävällä tavalla unionin yleisen tuomioistuimen tekemän virheen ja Gascognen kärsimän vahingon välinen syy-yhteys.
- 20 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne korostavat lisäksi, että se, että Euroopan unioni kyseenalaistaa itse korvauksen periaatteen siten, että se hylkää kokonaan ajatuksen niiden kärsimästä vahingosta, vaikka unionin tuomioistuin on 26.11.2013 antamassaan tuomiossa Gascogne Sack Deutschland v. komissio (C-40/12 P, EU:C:2013:768) ja 26.11.2013 antamassaan tuomiossa Groupe Gascogne v. komissio (C-58/12 P, EU:C:2013:770) todennut samalla sekä menettelyn liian pitkän keston että tästä kehosta aiheutuvan vahingon olemassaolon, merkitsee menettelyn väärinkäyttöä.
- 21 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne vaativat näin ollen, että tämä valitusperuste hylätään.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 22 On palautettava mieleen, että kuten unionin tuomioistuin on jo korostanut, SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa asetettu syy-yhteyttä koskeva edellytys koskee sitä, että unionin toimielinten menettelyn ja vahingon välillä on riittävän suora syy-yhteys; kantajan on näytettävä tämä yhteys toteen siten, että moititun menettelyn on oltava vahingon ratkaiseva syy (määräys 31.3.2011, Mauerhofer v. komissio, C-433/10 P, ei julkaistu, EU:C:2011:204, 127 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 23 On siis tutkittava, onko asioissa T-72/06 ja T-79/06 käydyn oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylittyminen sen vahingon ratkaiseva syy, joka aiheutui pankkitakauksesta aiheutuvien kulujen maksamisesta sen ajanjakson kuluessa, joka vastaa tätä ylitystä, sen osoittamiseksi, että menettelyn, josta Euroopan unionin tuomioistuinta arvostellaan, ja väitetyn vahingon välillä on suora syy-yhteys.
- 24 Tältä osin todettakoon, että sellaisen komissiota vastaan nostetun vahingonkorvauskanteen yhteydessä, joka koski muun muassa sellaisten kulujen takaisinmaksua, jotka kantajille olivat aiheutuneet vakuuksien hankkimiseksi sitä varten, että pääasiassa kyseessä olevien vientitukien palautettavia määriä koskevaa takaisinperintämenettelyä koskevia päätöksiä lykättäisiin – kyseiset päätökset peruutettiin myöhemmin –, unionin tuomioistuin totesi, että jos päätökseen, jolla sakko määrätään maksettavaksi, on liitetty mahdollisuus antaa vakuus mainitun sakon määrän ja viivästyskorkeiden suorittamisesta, kyseistä päätöstä koskevassa muutoksenhakuasiassa annettavan ratkaisun odottamisen aikana vakuuden hankkimiskuluina ilmenevä vahinko ei perustu mainittuun päätökseen vaan asianosaisen omaan ratkaisuun antaa vakuus takaisinmaksuvelvollisuuden välittömän täyttämisen sijasta. Näin ollen unionin tuomioistuin katsoi, että komission moititun menettelyn ja väitetyn vahingon välillä ei ollut mitään suoraa syy-yhteyttä (ks. vastaavasti tuomio 28.2.2013, Inalca ja Cremonini v. komissio, C-460/09 P, EU:C:2013:111, 118 ja 120 kohta).
- 25 Unionin yleinen tuomioistuin totesi kuitenkin valituksenalaisen tuomion 121 kohdassa, että Gascognen alkuperäinen päätös olla maksamatta päätöksellä K(2005) 4634 määrättyä sakkoa välittömästi ja hankkia pankkitakaus ei ole voinut katkaista syy-yhteyttä asioissa T-72/06 ja T-79/06 käydyn oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylittämisen ja sen välillä, että pankkitakauksesta aiheutuneita kuluja on ollut maksettava tämän ylityksen ajalta.
- 26 Erityisesti – kuten valituksenalaisen tuomion 119 ja 120 kohdasta ilmenee – ne kaksi seikkaa, joihin unionin yleinen tuomioistuin nojautui kyseisen tuomion 121 kohdassa ilmaistun päätelmän tehdessään, ovat yhtäältä se, että sillä hetkellä, kun Gascogne hankki pankkitakauksen, ei ollut ennakoitavissa, että oikeudenkäynnin kohtuullinen kesto ylittyisi ja kyseinen yhtiö saattoi oikeutetusti odottaa, että kyseiset kanteet käsiteltäisiin kohtuullisessa ajassa, ja toisaalta se, että oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylittyminen tapahtui vasta sen jälkeen, kun Gascogne oli alun perin päättänyt hankkia mainitun pankkitakauksen.
- 27 Ne kaksi seikkaa, joihin unionin yleinen tuomioistuin viittaa valituksenalaisen tuomion 119 ja 120 kohdassa, eivät voi olla merkityksellisiä silloin, kun pohditaan, että oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylittymisen asioissa T-72/06 ja T-79/06 ja Gascognelle pankkitakauksesta aiheutuneiden kulujen maksamisen tämän ylityksen aikana välillä oleva syy-yhteys ei ole voinut katketa sen vuoksi, että kyseinen yritys päätti hankkia mainitun pankkitakauksen.
- 28 Näin olisi nimittäin vain, jos pankkitakauksen voimassa pitäminen olisi pakollista siten, että yrityksellä, joka on nostanut kanteen komission päätöksestä, jolla sille on määrätty sakko, ja päättänyt hankkia pankkitakauksen, jotta päätöstä ei panna välittömästi täytäntöön, ei olisi, ennen kuin kanteen johdosta annetaan tuomio, oikeutta maksaa mainittua sakkoa ja peruuttaa hankkimaansa pankkitakausta.
- 29 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 37, 49 ja 50 kohdassa, on niin, että aivan kuten pankkitakauksen hankkiminen, sen voimassa pitäminen on asianomaisen yrityksen vapaassa harkinnassa sen taloudellisten intressien mukaisesti. Unionin oikeudessa mikään ei estä tätä yritystä peruuttamasta hankkimaansa pankkitakausta milloin hyvänsä ja maksamasta määrättyä sakkoa, jos yritys katsoo olosuhteiden kehittyneen takauksen hankkimisen aikana vallinneista niin, että tämä vaihtoehto on sen kannalta edullisempi. Näin voisi olla muun muassa silloin, kun menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa johtaa siihen, että kyseessä oleva yritys arvioi, että tuomio annetaan alun perin aiottua myöhempanä ajankohtana ja että tämän vuoksi pankkitakauksesta aiheutuvat kulut muodostuvat suuremmiksi kuin se oli alun perin ajatellut tätä takausta hankkiessaan.

- 30 Kun otetaan huomioon, että tässä tapauksessa yhtäältä syyskuussa 2009 eli 43 kuukautta sen jälkeen, kun kanteet nostettiin asioissa T-72/06 ja T-79/06, näissä asioissa ei edes ollut vielä aloitettu suullista käsittelyä, kuten unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 63 tekemistä toteamuksista käy ilmi, ja että toisaalta aika, jota Gascogne itse piti ensimmäisessä oikeusasteessa nostamassaan kanteessa kumoamiskanteen tavanomaisena käsittelyaikana kilpailuasioissa, on täsmälleen 43 kuukautta, on todettava, että viimeistään syyskuussa 2009 Gascognen täytyi olla tietoinen siitä, että mainittuja asioita koskevien menettelyjen kesto tulisi ylittämään huomattavasti sen alun perin arvioiman ja että se voi harkita uudelleen pankkitakauksen voimassa pitämisen tarkoituksenmukaisuutta otettuaan huomioon sen voimassa pitämisestä mahdollisesti aiheutuvat lisäkulut.
- 31 Näissä olosuhteissa oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylittyminen asioissa T-72/06 ja T-79/06 ei voi olla sen vahingon ratkaiseva syy, joka Gascognelle aiheutui siitä, että se maksoi pankkitakauksesta aiheutuvia kuluja tämän ylityksen ajalta. Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 58 kohdassa, tämä vahinko oli seurausta Gascognen omasta päätöksestä pitää pankkitakaus voimassa koko näitä asioita koskevan menettelyn ajan huolimatta taloudellisista seurauksista, joita tämä merkitsi.
- 32 Edellä esitetystä seuraa, että kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että asioissa T-72/06 ja T-79/06 käydyn oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylittymisen ja niiden tappioiden, joita Gascognelle on aiheutunut siitä, että pankkitakauksesta aiheutuvia kuluja on jouduttu maksamaan tämän ylityksen ajalta, välillä on riittävän suora syy-yhteys, se teki oikeudellisen virheen syy-yhteyden käsitteen tulkinnassa.
- 33 Lopuksi tätä arviointia ei aseta kyseenalaiseksi valituksen vastapuolien argumentaatio, jonka mukaan valittajan toimintaa asian C-138/17 P yhteydessä voidaan pitää menettelyn väärinkäyttönä.
- 34 Vaikka unionin tuomioistuin totesi 26.11.2013 antamassaan tuomiossa Gascogne Sack Deutschland v. komissio (C-40/12 P, EU:C:2013:768, 102 kohta) ja 26.11.2013 antamassaan tuomiossa Groupe Gascogne v. komissio (C-58/12 P, EU:C:2013:770, 96 kohta), että unionin yleinen tuomioistuin ei ollut asioissa T-72/06 ja T-79/06 noudattanut vaatimuksia, jotka liittyvät asian ratkaisemiseen kohtuullisessa ajassa, on niin, kuten julkisasiamies korosti ratkaisuehdotuksensa 60 kohdassa, että unionin tuomioistuin ei kuitenkaan ollut todennut tästä laiminlyönnistä aiheutuneen vahingon olemassaoloa, toisin kuin valittajan vastapuolet väittävät.
- 35 Unionin tuomioistuin päinvastoin katsoi, että vaatimus, jolla pyritään saamaan korvausta vahingosta, joka aiheutui siitä, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole ratkaissut asiaa kohtuullisessa ajassa, on esitettävä itse unionin yleisessä tuomioistuimessa, ja viimeksi mainitun on myös arvioitava sekä sen vahingon, johon on vedottu, todellisuutta että kyseisen vahingon ja riidanalaisen tuomioistuinmenettelyn kohtuuttoman keston välistä syy-yhteyttä tutkimalla tässä tarkoituksessa esitettyjä todisteita (ks. vastaavasti tuomio 26.11.2013, Gascogne Sack Deutschland, C-40/12 P, EU:C:2013:768, 90 ja 94 kohta ja tuomio 26.11.2013, Groupe Gascogne v. komissio, C-58/12 P, EU:C:2013:770, 84 ja 88 kohta).
- 36 Koska tämä valitusperuste on hyväksyttävä, on kumottava valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 kohta, eikä ole tarpeen lausua Euroopan unionin asiassa C-138/17 P valituksensa tueksi esittämistä toisesta ja kolmannesta valitusperusteesta.

Asiassa C-146/17 P esitetyt kolme ensimmäistä valitusperustetta

- 37 Asiassa C-146/17 P esitetyissä ensimmäisessä, toisessa ja kolmannessa valitusperusteessa väitetään, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen tulkitessaan ja soveltaessaan ultra petita-kieltoa, esitti kahdet ristiriitaiset perustelut siltä osin kuin kyse on kärsityn aineellisen vahingon korvaamisesta ja loukkasi valittajien puolustautumisoikeuksia.

- 38 Koska nämä perusteet koskivat sen korvauksen määrää, jonka unionin yleinen tuomioistuin myönsi aineellisesta vahingosta, joka aiheutui siitä, että Gascogne maksoi pankkitakauksesta aiheutuneita kuluja oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylityksen ajalta, ja koska – kuten edellä tämän tuomion 36 kohdasta ilmenee – valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 kohta on kumottu, näitä perusteita ei enää ole tarpeen tutkia.

Asiassa C-146/17 P esitetyt neljäs ja viides valitusperuste

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

- 39 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne, valittajat asiassa C-146/17 P, väittävät neljännessä valitusperusteessaan, että kun unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että niiden kärsimään aineettomaan vahinkoon perustuvaa korvausvaatimusta ei ollut hyväksyttävä siitä syystä, että unionin tuomioistuimen 26.11.2013 annettuun tuomioon Gascogne Sack Deutschland v. komissio (C-40/12 P, EU:C:2013:768) ja 26.11.2013 annettuun tuomioon Groupe Gascogne v. komissio (C-58/12 P, EU:C:2013:770) perustuvan oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimet, joiden käsiteltävänä on korvauskanne, eivät voi sillä perusteella, ettei tuomiota ole annettu kohtuullisessa ajassa, kyseenalaistaa sakon suuruutta, se teki ilmeisen oikeudellisen virheen tämän oikeuskäytännön tulkinnassa.
- 40 Valittajien mukaan unionin tuomioistuimen tuomioista, joihin edellä tämän tuomion 39 kohdassa on viitattu, ilmenee, että oikeudenkäynnin kohtuuton kesto unionin yleisessä tuomioistuimessa ei mahdollista sakon kumoamista tai alentamista täyden harkintavallan puitteissa, koska tähän keston liittyvän vahingon korvaamista on käsiteltävä ad hoc -menettelyssä, sillä kohtuuton kesto on riippumaton siitä, mikä on ollut seuraamuksen perustana. Näissä tuomioissa ei siis ole katsottu, että sillä perusteella, että oikeudenkäynnin kesto unionin yleisessä tuomioistuimessa oli kohtuuton, korvauskanteen puitteissa myönnettävän korvauksen suuruus olisi yhteydessä kilpailunvastaisista menettelyistä määrätyn sakon suuruuteen. Unionin tuomioistuimen mainituissa tuomioissa omaksuman kannan nimenomainen perusta päinvastoin on näiden kahden osatekijän välinen ehdoton erillisuus.
- 41 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne katsovat viidennessä valitusperusteessaan, että kun unionin yleinen tuomioistuin kieltäytyi hyväksymästä niiden vaatimusta kärsityn aineettoman vahingon korvaamisesta siitä syystä, että tämän korvauksen myöntäminen johtaisi sen määrän vuoksi tosiasiallisesti viimeksi mainituille määrätyn sakon määrän kyseenalaistamiseen, se teki tyhjäksi SEUT 256 artiklan 1 kohdan ja SEUT 340 artiklan 2 kohdan tehokkaan vaikutuksen ja rikkoi näitä määräyksiä, joilla on nimenomaan tarkoitus ottaa käyttöön tehokas muutoksenhakukeino unionin toimielinten aiheuttamien ja erityisesti oikeudenkäyntien kohtuuttomasta kestosta unionin tuomioistuimissa aiheutuneiden vahinkojen uhreille, ja mahdollistaa se, että vahinkoa kärsineet saavat asianmukaisen ja täysimääräisen korvauksen aiheutuneista vahingoista sekä oikeuden tehokkaisuuden oikeussuojakeinoihin.
- 42 Euroopan unioni, joka on valituksen vastapuoli asiassa C-146/17 P, katsoo, että nämä perusteet ovat tehotomia ja joka tapauksessa perusteettomia.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 43 Valittajat riitauttavat neljännessä ja viidennessä valitusperusteessaan unionin tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 163 kohdassa tekemän arvioinnin.

- 44 Kuten valituksenalaisen tuomion 155–165 kohdasta ilmenee, tämä arviointi muodostaa kyseisen tuomion ylimääräisen perustelun, koska unionin yleisen tuomioistuimen päätös olla hyväksymättä 500 000 euron korvausvaatimusta aineettomasta vahingosta perusteltiin riittävällä tavalla mainitun tuomion 160 kohdassa, jonka sisältöä valittajat eivät riitautaneet.
- 45 Tässä yhteydessä on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun ylimääräisiä perusteluja koskevat väitteet eivät voi aiheuttaa tämän ratkaisun kumoamista ja ovat näin ollen tehottomia (tuomio 14.12.2016, SV Capital v. ABE, C-577/15 P, EU:C:2016:947, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 46 Näin ollen neljäs ja viides valitusperuste on hylättävä tehottomina.

Asiassa C-146/17 P esitetty kuudes valitusperuste

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

- 47 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne vetoavat kuudennessa valitusperusteessaan siihen, että unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisussa on nimenomainen ristiriita, koska unionin yleinen tuomioistuin tuomitsi valittajille maksettavaksi 5 000 euroa korvaukseksi niille aiheutuneesta aineettomasta vahingosta, vaikka se yhtäältä katsoi, ettei aineettoman vahingon korvaaminen saa johtaa komission määräämän sakon määrän kyseenalaistamiseen osittainkaan, ja toisaalta nimenomaisesti vahvisti, että valittajille oli aiheutunut aineetonta vahinkoa, joka oli – kuten valituksenalaisen tuomion 165 kohdassa todettiin – korvattava ottaen huomioon ”oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylityksen pituus” ja tarve varmistaa ”tämän kanteen tehokkuus”.
- 48 Euroopan unioni katsoo, että tämä peruste on tehoton ja joka tapauksessa perusteeton.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 49 Valittajat väittävät kuudennessa valitusperusteessaan, että valituksenalaisen tuomion perustelut ovat kahdessa kohdassa ristiriitaiset.
- 50 Siltä osin kuin ensiksi on kyse väitteestä, jonka mukaan yhtäältä valituksenalaisen tuomion 161–164 kohdan ja toisaalta tämän tuomion 165 kohdan välillä vallitsi ristiriita, on riittävää todeta, että tuomion tuomiolauselma perusteltiin, kuten edellä tämän tuomion 44 kohdasta käy ilmi, riittävällä tavalla mainitun tuomion 160 kohdassa, siltä osin kuin kyse on siitä, että valittajille myönnettiin korvausta vähemmän kuin 500 000 euroa. Tämä väite, jolla riitautetaan valituksenalaisen tuomion 161–165 kohta, on siis tehoton ja se on näin ollen edellä tämän tuomion 45 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti hylättävä.
- 51 Siltä osin kuin toiseksi on kyse väitteestä, jonka mukaan valituksenalaisen tuomion 165 kohtaan sisältyvä ristiriita, on todettava, että se, että unionin yleinen tuomioistuin myönsi päätöksenteon suunnittelun epävarmuudesta ja yrityksen johtamisen vaikeutumisesta valittajille aiheutuneesta aineettomasta vahingosta vain 5 000 euron suuruisen korvauksen, ei sulje pois sitä, että unionin yleinen tuomioistuin oli ottanut huomioon oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylityksen pituuden ja tämän kanteen tehokkuuden.
- 52 Valituksenalaisen tuomion 165 kohtaan ei näin ollen sisälly mitään ristiriitaa.
- 53 Näin ollen kuudes ja seitsemäs valitusperuste on hylättävä osittain tehottomina ja osittain perusteettomina.

Asiassa C-146/17 P esitetty seitsemäs valitusperuste

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

- 54 Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne väittävät seitsemännessä valitusperusteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin laiminlöi kiistatta perusteluvollisuutensa, kun se pelkästään totesi ilman mitään tämän tueksi esitettyä perustetta ensiksi valituksenalaisen tuomion 154 kohdassa, että ”toteamus, jonka mukaan oikeudenkäyntien kohtuullinen kesto ylittyi, olisi, kun otetaan huomioon tämän rikkomisen kohde ja vakavuus, joka tapauksessa riittävä kantajien maineelle väitetyksi aiheutuneen vahingon hyvittämiseksi”, ja toiseksi valituksenalaisen tuomion 165 kohdassa, että ”5 000 euron vahingonkorvaus[ta] – – voidaan pitää riittävänä korvauksena vahingosta, joka näille yrityksille on aiheutunut – – niiden käytyjen oikeudenkäyntien aikana kokemasta pitkittyneestä epävarmuudesta.”
- 55 Euroopan unioni katsoo, että tämä valitusperuste on hylättävä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 56 Valittajat arvostelevat seitsemännessä valitusperusteessaan unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä ei ole riittävästi perustellut valituksenalaista tuomiota.
- 57 Siltä osin kuin ensiksi on kyse väitteestä, jolla riitautetaan valituksenalaisen tuomion 154 kohta, kyseisen tuomion 151–154 kohdasta, jotka koskevat vahinkoa, jonka valittajat väittävät aiheutuneen maineelleen, ja erityisesti saman tuomion 154 kohtaan sisältyvästä ilmauksesta ”joka tapauksessa”, ilmenee, että viimeksi mainittuun kohtaan sisältyvä arvio on ylimääräinen perustelu, koska valituksenalaisen tuomion 153 kohdassa esitetty perustelu on riittävä korvausvaatimuksen hylkäämiseksi tämän väitetyn maineen vahingoittumisen osalta.
- 58 Edellä tämän tuomion 45 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti tämä väite on tehoton ja on siis hylättävä.
- 59 Siltä osin kuin toiseksi on kyse väitteestä, jolla riitautetaan valituksenalaisen tuomion 165 kohta, on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuomion perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmeistä unionin yleisen tuomioistuimen päättely siten, että asianosaisille selviävät päätöksen syyt ja että unionin tuomioistuin voi tutkia päätöksen laillisuuden (ks. tuomio 2.4.2009, France Télécom v. komissio, C-202/07 P, EU:C:2009:214, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 60 On lisäksi muistettava, että vahingonkorvauskanteen asiayhteydessä unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut, että silloin, kun unionin yleinen tuomioistuin on todennut vahingon olemassaolon, se on yksin toimivaltainen arvioimaan esitetyn vaatimuksen rajoissa vahingonkorvauksen laadun ja laajuuden. Jotta unionin tuomioistuin voisi kuitenkin harjoittaa unionin yleisen tuomioistuimen tuomioihin kohdistuvaa laillisuusvalvontaa, näiden tuomioiden on oltava riittävästi perusteltuja ja niissä on vahingon arvioinnin yhteydessä ilmoitettava ne perusteet, joita on käytetty vahingonkorvauksen määrää vahvistettaessa (ks. tuomio 30.5.2017, Safa Nicu Sepahan v. neuvosto, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 50 ja 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 61 Kuten julkisasiamies totesi ratkaisuehdotuksensa 100 kohdassa, unionin yleinen tuomioistuin ensiksikin esitti riittävällä tavalla valituksenalaisen tuomion 147–157 kohdassa syyt, joiden vuoksi se katsoi, että valittajat olivat riittävällä tavalla näyttäneet toteen tietyt aineettomat vahingot, jotka ne väittivät kärsineensä, kun taas toisia vahinkoja eivät. Unionin yleinen tuomioistuin totesi sitten valituksenalaisen tuomion 158 kohdassa, että käsiteltävän asian olosuhteissa todettua aineetonta vahinkoa, joka valittajille aiheutui niiden kokeman pitkittyneen epävarmuuden vuoksi asioissa T-72/06

ja T-79/06 käytyjen oikeudenkäyntien aikana, ei voida täysin hyvittää toteamalla, että oikeudenkäynnin kohtuullinen kesto ylittyi. Unionin yleinen tuomioistuin esitti lopuksi valituksenalaisen tuomion 159–164 kohdassa, mitkä perusteet oli otettava huomioon korvaussummaa määritettäessä.

- 62 Näin ollen valittajat eivät voi arvostella unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se olisi laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 165 kohdassa, että kun otetaan huomioon erityisesti oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylityksen pituus, valittajien oma menettely, tarve varmistaa unionin kilpailusääntöjen noudattaminen ja ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen tehokkuus, on katsottava kohtuulliseksi myöntää kummallekin valittajalle 5 000 euron vahingonkorvaus, jota voidaan pitää riittävänä korvauksena vahingosta, joka näille yrityksille on aiheutunut niiden asioissa T-72/06 ja T-79/06 käytyjen oikeudenkäyntien aikana kokemasta pitkittyneestä epävarmuudesta.
- 63 Seitsemäs valitusperuste on näin ollen hylättävä osittain tehottomana ja osittain perusteettomana.
- 64 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että asiassa C-146/17 P tehty valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa

- 65 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti unionin tuomioistuin kumoo unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun, jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi. Se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.
- 66 Unionin tuomioistuin katsoo, että käsiteltävässä asiassa Gascogne Sack Deutschlandin ja Gascognen unionin yleisessä tuomioistuimessa nostama vahingonkorvauskanne on ratkaistava lopullisesti siltä osin kuin se koskee korvauksen saamista vahingosta, jonka väitetään aiheutuneen pankkitakauksesta aiheutuneiden kulujen maksamisesta oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylityksen ajalta asioissa T-72/06 ja T-79/06.
- 67 Tältä osin on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unioni on SEUT 340 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettussa sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa ainoastaan, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: unionin toimielimen moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on tosiasiaa syntynyt ja toimielimen toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (tuomio 20.9.2016, Ledra Advertising ym./komissio ja EKP, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 68 Kuten unionin yleinen tuomioistuin muistutti valituksenalaisen tuomion 53 kohdassa, on niin, että jos yksi näistä edellytyksistä jää täyttymättä, vaatimus on kokonaisuudessaan hylättävä, eikä ole tarpeen tutkia sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun muita edellytyksiä (tuomio 14.10.1999, Atlanta v. Euroopan yhteisö, C-104/97 P, EU:C:1999:498, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin tuomioistuimilla ei myöskään ole velvollisuutta tutkia näitä edellytyksiä määrätysjärjestyksessä (tuomio 18.3.2010, Trubowest Handel ja Makarov v. neuvosto ja komissio, C-419/08 P, EU:C:2010:147, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 69 Edellä tämän tuomion 22–32 kohdassa esitetystä syistä Gascogne Sack Deutschlandin ja Gascognen unionin yleisessä tuomioistuimessa nostama vahingonkorvauskanne on hylättävä siltä osin kuin se koskee 187 571 euron suuruisia korvausta aineellisesta vahingosta, jonka väitetään aiheutuneen pankkitakauksesta aiheutuneiden kulujen maksamisesta oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylityksen ajalta asioissa T-72/06 ja T-79/06.

Oikeudenkäyntikulut

- 70 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos valitus hyväksytään ja unionin tuomioistuin itse ratkaisee riidan lopullisesti, se tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista.
- 71 Kyseisen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan, jota sovelletaan saman työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.
- 72 Koska Euroopan unioni on vaatinut Gascogne Sack Deutschlandin ja Gascognen velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska viimeksi mainitut ovat hävinneet asian sekä asiassa C-138/17 P tehdyn valituksen että asiassa C-146/17 P tehdyn valituksen osalta, nämä yhtiöt on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja lisäksi korvaamaan Euroopan unionille näiden kahden valituksen yhteydessä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.
- 73 Työjärjestyksen 138 artiklan 3 kohdan mukaan yhtäältä Euroopan unioni ja toisaalta Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne vastaavat ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneista omista oikeudenkäyntikulustaan.
- 74 Työjärjestyksen 140 artiklan, jota sovelletaan työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, 1 kohdassa määrätään, että jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Lisäksi työjärjestyksen 184 artiklan 4 kohdan mukaan on niin, että jos ensimmäisessä oikeusasteessa väliintulijana esiintynyt, joka ei ole valittanut ratkaisusta, osallistuu asian käsittelyn kirjalliseen tai suulliseen vaiheeseen unionin tuomioistuimessa, viimeksi mainittu voi määrätä, että se vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.
- 75 Komissio, joka oli väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa ja joka osallistui asiassa C-138/17 P tehdyn valituksen käsittelyn kirjalliseen vaiheeseen, vastaa sekä ensimmäisessä oikeusasteessa että asiassa C-138/17 P tehdyn valituksen yhteydessä aiheutuneista omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Unionin yleisen tuomioistuimen asiassa Gascogne Sack Deutschland ja Gascogne v. Euroopan unioni (T-577/14, EU:T:2017:1) 10.1.2017 antaman tuomion tuomiolauselman 1 kohta kumotaan.**
- 2) Gascogne Sack Deutschland GmbH:n ja Gascogne SA:n asiassa C-146/17 P tekemä valitus hylätään.**
- 3) Gascogne Sack Deutschland GmbH:n ja Gascogne SA:n nostama vahingonkorvauskanne hylätään siltä osin kuin se koskee 187 571 euron suuruisia korvausta aineellisesta vahingosta, jonka väitetään aiheutuneen pankkitakauksesta aiheutuneiden kulujen maksamisesta oikeudenkäynnin kohtuullisen keston ylityksen ajalta asioissa, jotka johtivat 16.11.2011 annettuun tuomioon Groupe Gascogne v. komissio (T-72/06, ei julkaistu, EU:T:2011:671) ja 16.11.2011 annettuun tuomioon Sachsa Verpackung v. komissio (T-79/06, ei julkaistu, EU:T:2011:674).**
- 4) Gascogne Sack Deutschland GmbH ja Gascogne SA vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan vastaamaan kaikista Euroopan unionille, jota edustaa Euroopan unionin tuomioistuin, näiden valitusten yhteydessä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista sekä ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneista omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

- 5) Euroopan unioni, jota edustaa Euroopan unionin tuomioistuin, vastaa ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneista omista oikeudenkäyntikuluistaan.
- 6) Komissio vastaa sekä ensimmäisessä asteessa käydyssä menettelyssä että asiassa C-138/17 P tehdyn valituksen yhteydessä aiheutuneista omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset